Torstai 24. lokakuuta 2019

P9_TA(2019)0042

Hlbti-henkilöiden tilanne Ugandassa

Euroopan parlamentin päätöslauselma 24. lokakuuta 2019 hlbti-henkilöiden tilanteesta Ugandassa (2019/2879(RSP))

(2021/C 202/10)

Euroopan parlamentti, joka

— ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Ugandasta,

— ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa syrjinnästä seksuaalisen suuntautumisen perusteella, erityisesti 4. helmikuuta 2014 antamansa päätöslauselman homofobian ja seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin perustuvan syrjinnän vastaisesta EU:n etenemissuunnitelmasta [1] ja 14. helmikuuta 2019 antamansa päätöslauselman hlbti-ihmisten tasa-arvon edistämistä koskevien toimien luettelon tulevaisuudesta (2019–2024) [2],

— ottaa huomioon eurooppalaisena ja kansainvälisenä kuolemanrangaistuksen vastaisena päivänä 9. lokakuuta 2019 annetun Euroopan unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ja Euroopan neuvoston pääsihteerin yhteisen julkilausuman,

— ottaa huomioon ulkoasiainedustaja Federica Mogherinin kansainvälisenä homo-, trans- ja bifobian vastaisena päivänä 17. toukokuuta 2019 EU:n puolesta antaman julkilausuman,

— ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston 13. toukokuuta 2019 hyväksymän EU:n vuosikertomuksen ihmisoikeuksista ja demokratiasta maailmassa 2018 ja sen Ugandaa koskevan osuuden,

— ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklan, 3 artiklan 5 kohdan, 21 artiklan, 24 artiklan, 29 artiklan ja 31 artiklan sekä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 10 artiklan ja 215 artiklan, jotka velvoittavat EU:ta ja sen jäsenvaltioita vaalimaan ja puolustamaan yleismaailmallisia ihmisoikeuksia ja suojelemaan yksilöitä kansainvälisissä suhteissaan ja hyväksymään rajoittavia toimenpiteitä vakavissa ihmisoikeusloukkaustapauksissa,

— ottaa huomioon kansainväliset ihmisoikeusvelvoitteet, myös ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen ja ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevaan eurooppalaiseen yleissopimukseen sisältyvät velvoitteet,

— ottaa huomioon Euroopan unionin neuvoston keinovalikoiman homo- ja biseksuaalisten ja transsukupuolisten henkilöiden kaikkien ihmisoikeuksien edistämiseksi ja suojaamiseksi (hlbti-keinovalikoima),

— ottaa huomioon hlbti-henkilöiden kaikkien ihmisoikeuksien edistämistä ja suojaamista koskevat EU:n suuntaviivat,

— ottaa huomioon kuolemanrangaistusta, kidutusta ja muuta julmaa, epäinhimillistä tai halventavaa kohtelua tai rangaistusta koskevat EU:n suuntaviivat sekä ihmisoikeuksien puolustajia koskevat EU:n suuntaviivat,

— ottaa huomioon YK:n ihmisoikeusneuvoston uusimman Ugandaa koskevan yleisen määräaikaisarvioinnin,

— ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja erityisesti sen 21 artiklan, jossa kielletään syrjintä seksuaalisen suuntautumisen perusteella,

— ottaa huomioon vuonna 1966 tehdyn kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen, jonka sopimuspuoli Uganda on ollut vuodesta 1995 lähtien,

---

[1] EUVL C 93, 24.3.2017, s. 21.
[2] Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2019)0129.

— ottaa huomioon 70 Euroopan parlamentin jäsenen 15. lokakuuta 2019 allekirjoittaman puoluerajat ylittävän kirjeen, joka koski Ugandan hlbti-yhteisöön kohdistuvaa vainoa,

— ottaa huomioon 13. maaliskuuta 2014 antamansa päätöslauselman neuvottelujen käynnistämisestä Cotonoun sopimuksen soveltamatta jättämisestä Ugandan ja Nigerian osalta homoseksuaalisuuden kriminalisoivan lainsäädännön äskettäisen kiristämisen vuoksi ([3]),

— ottaa huomioon AKT–EU-kumppanuussopimuksen (Cotonoun sopimuksen) ja erityisesti sen syrjimättömyyttä käsittelevän 8 artiklan 4 kohdan,

— ottaa huomioon marraskuussa 2006 hyväksytyt Yogyakartan periaatteet, jotka koskevat seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin, sukupuolen ilmaisuun ja sukupuoliominaisuuksiin liittyvän kansainvälisen ihmisoikeuslainsäädännön soveltamista koskevia periaatteita ja valtioiden sitoumuksia, ja 10. marraskuuta 2017 hyväksytyt kymmenen lisäperiaatetta,

— ottaa huomioon Ugandan tasavallan perustuslain,

— ottaa huomioon työjärjestyksen 144 artiklan 5 kohdan ja 132 artiklan 4 kohdan,

A. toteaa, että viime viikkojen aikana hallinnon edustajien esittämät äärimmäisen homofobiset lausunnot ovat lisääntyneet Ugandassa ja että sellaisia on esittänyt etenkin Ugandan etiikasta ja lahjomattomuudesta vastaava ministeri Simon Lokodo, joka ilmoitti 10. lokakuuta 2019 aikeista ottaa uudelleen käsiteltäväksi homoseksuaalisuuden vastainen lakiehdotus, johon sisältyisi kuolemanrangaistus ”törkeästä homoseksuaalisuudesta”; toteaa, että myös useat Ugandan parlamentin jäsenet kannattavat kyseistä lakiehdotusta;

B. toteaa, että hallituksen tiedottaja Ofwono Opondo vakuutti 12. lokakuuta, että hallitus ei aio tuoda käsiteltäväksi uusia hlbti-henkilöiden toimintaa koskevia lakeja, sillä se pitää rikoslain nykyisiä säännöksiä riittävinä; toteaa, että presidentti Musevenin johtava lehdistösihteeri vahvisti tämän;

C. toteaa, että maan rikoslain nykyiset säännökset ovat ihmisoikeuksien vastaisia ja homoseksuaalisuus on kriminalisoitu niissä; toteaa, että Ugandan rikoslain 145 ja 146 pykälän mukaan samaa sukupuolta olevien henkilöiden välinen seksi on laitonta ja siitä voidaan langettaa jopa elinkautinen vankeusrangaistus, rikoslaissa muun muassa kriminalisoidaan ”luonnonvastainen sukupuoliyhteys” ja useat voimassa olevat lait mahdollistavat hlbti-henkilöiden syrjinnän sekä rajoittavat heidän mahdollisuuksiaan työhön, asuntoon, sosiaaliturvaan, koulutukseen ja terveydenhuoltoon;

D. toteaa, että homoseksuaalisuuden vastainen laki, joka kieltää homoseksuaalisuuden edistämisen ja jossa homoseksuaalisista teoista määrätään kuolemanrangaistus, otettiin presidentti Musevenin aloitteesta käyttöön jo vuonna 2014, mutta Ugandan perustuslakituomioistuin totesi sen myöhemmin pätemättömäksi; toteaa, että kansainvälinen yhteisö on tuominnut lakiehdotuksen laajasti ja useat lahjoittajat, kuten EU:n jäsenvaltiot, Yhdysvallat ja Maailmanpankki päättivät kieltäytyä myöntämästä maalle kehitysapua;

E. toteaa, että tapaus tuo valitettavalla tavalla esiin hlbti-henkilöiden järkyttävän tilanteen Ugandassa, missä homofobiset näkemykset ovat yleisiä; toteaa, että ihmisoikeusjärjestöt raportoivat säännöllisesti yhteiskunnallisesta syrjinnästä, viharikoksista ja homoseksuaalisuuden vastaisista kampanjoista, kuten häirinnästä, pahoinpitelyistä, kiristyksestä, häädöistä, mielivaltaisista pidätyksistä ja vangitsemisista sekä surmista;

F. toteaa, että ihmisoikeusjärjestöjen mukaan hlbti-henkilöihin kohdistuvat hyökkäykset ovat lisääntyneet hälyttävästi Ugandassa; toteaa, että hlbti-järjestöjä edustavan Sexual Minorities Uganda -kattojärjestön mukaan maassa on tänä vuonna tapettu kolme homoseksuaalista miestä ja yksi transsukupuolinen nainen, viimeisimpänä heistä hlbti-aktivisti Brian Wasswa, jonka kimppuun hyökättiin hänen kotonaan 4. lokakuuta 2019;

G. toteaa, että Ugandan perustuslaki kieltää useilla eri perusteilla harjoitettavan syrjinnän mutta kielto ei koske seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvaa syrjintää;

([3]) EUVL C 378, 9.11.2017, s. 253.

Torstai 24. lokakuuta 2019

H. ottaa huomioon, että Euroopan unionin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) tavoitteena on edistää ja lujittaa demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamista; toteaa, että EU:n Ugandalle vuosien 2014–2020 maaohjelman puitteissa myöntämän kehitysavun määrä on 578 miljoonaa euroa; toteaa, että tämän avun keskeisenä tavoitteena on hyvän hallintotavan edistäminen ja turvaaminen ja ihmisoikeuksin kunnioittaminen;

I. toteaa, että Euroopan kehitysrahaston varojen saajiin sovelletaan tiukkoja ihmisoikeuksia, oikeusvaltioperiaatetta, uskonnonvapautta ja vähemmistöjen suojelua koskevia ehtoja;

J. toteaa, että Cotonoun kumppanuussopimuksen 8 artiklan mukaisesti Uganda ja Euroopan unioni vahvistivat tiiviin kumppanuutensa toukokuussa 2019 käymässään poliittisessa vuoropuhelussa;

K. toteaa, että EU:n kansainvälisellä yhteistyöllä olisi tuettava AKT-valtioiden toimia, joilla pyritään kehittämään oikeudellisia ja poliittisia tukirakenteita ja poistamaan rankaisevia lakeja, toimintatapoja ja käytäntöjä sekä leimautumista ja syrjintää, jotka heikentävät ihmisoikeuksien toteutumista;

L. toteaa, että samaa sukupuolta olevien henkilöiden väliset suhteet on kriminalisoitu 32:ssa yhteensä 54:stä Afrikan maasta ja että Mauritaniassa, Sudanissa, Pohjois-Nigeriassa ja Somaliassa homoseksuaalisuudesta langetetaan kuolemantuomio;

1. ilmaisee syvän huolensa siitä, että homoseksuaalisuuden vastainen lakiesitys on noussut jälleen poliittisen keskustelun aiheeksi Ugandassa; tuomitsee jyrkästi Simon Lokodon homofobiaa ja vihaa lietsovan kielenkäytön ja toteaa jälleen vastustavansa painokkaasti kaikenlaista seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvaa syrjintää ja kiihottamista vihaan ja väkivaltaan hlbti-henkilöitä kohtaan;

2. panee merkille presidentti Musevenin tiedottajan lausunnon, jonka mukaan hallitus ei ole aikeissa ehdottaa uutta lakia, ja kehottaa Ugandan hallitusta pitämään kiinni kyseisestä kannanotosta;

3. painottaa, että hlbti-henkilöiden syrjintä heikentää kaikkein perustavimpia ihmisoikeusperiaatteita, jotka on vahvistettu ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa; toteaa jälleen, että seksuaalinen suuntautuminen ja sukupuoli-identiteetti ovat osa kansainvälisessä oikeudessa ja kansallisissa valtiosäännöissä taattua yksilöiden oikeutta yksityisyyteen;

4. torjuu painokkaasti kuolemanrangaistuksen käytön kaikissa olosuhteissa, mukaan lukien lainsäädännön, jossa homoseksuaalisuudesta säädetään kuolemanrangaistus; kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita jatkamaan pyrkimyksiä saada Ugandan hallitus harkitsemaan uudelleen kantaansa kuolemanrangaistukseen;

5. pitää valitettavana, että Ugandan laki on edelleen erittäin syrjivä hlbti-henkilöitä kohtaan, ja kehottaa Ugandan viranomaisia ottamaan uuteen tarkasteluun kaikki homoseksuaalisuuden ja hlbti-aktivismin kriminalisoivat lait, erityisesti rikoslain 145 ja 146 pykälät;

6. muistuttaa Ugandan hallitusta sen kansainvälisen oikeuden ja Cotonoun sopimuksen mukaisista velvoitteista, joiden mukaan yleismaailmallisia ihmisoikeuksia on kunnioitettava;

7. on erittäin huolestunut hlbti-henkilöiden ihmisoikeustilanteen yleisestä heikkenemisestä Ugandassa, kuten siitä, että heidän sosiaalisia oikeuksiaan, ilmaisunvapauttaan, sukupuolten tasa-arvoa koskevia oikeuksiaan ja oikeuttaan asuntoon loukataan yhä useammin; tuomitsee Brian Wasswan äskettäisen murhan, on huolestunut seksuaalisen suuntautumisen perusteella rikosten kohteiksi valittujen uhrien hälyttävän suuresta määrästä ja toteaa, että myös kansalliset turvallisuusjoukot ovat syyllistyneet tällaisiin rikoksiin; kehottaa Ugandan viranomaisia selvittämään kaikki hlbti-henkilöihin kohdistuvat väkivallanteot ja hyökkäykset perinpohjaisesti ja puolueettomasti ja asettamaan niihin syyllistyneet vastuuseen;

8. kehottaa Ugandan hallitusta vahvistamaan ihmisoikeusloukkauksiin liittyviä oikeussuojamekanismeja poliisivoimissa, jotta voidaan varmistaa, että poliisit noudattavat velvollisuuttaan suojata kaikkien ihmisten, myös hlbti-yhteisön jäsenten, oikeuksia, ja taata, että kaikki Ugandassa hlbti-yhteisön puolesta toimivat ihmisoikeuksien puolustajat ja kansalaisjärjestöt voivat harjoittaa laillista toimintaansa kaikissa olosuhteissa ja käyttää oikeuttaan yhdistymisvapauteen ilman kostotoimien pelkoa ja rajoituksia;

9. muistuttaa, että Cotonoun sopimus ja kansainvälinen oikeus velvoittavat Ugandaa kunnioittamaan ihmisoikeuksia ja perusvapauksia;

10. kehottaa EU:n Ugandassa toimivaa edustustoa jatkamaan hlbti-henkilöiden tilanteen tiivistä seurantaa sekä tukemaan aktiivisesti kansalaisjärjestöjä, ihmisoikeuksien puolustajia ja hlbti-henkilöitä; painottaa, että on tärkeää lisätä tietoisuutta ja ymmärrystä hlbti-henkilöiden ja heidän perheidensä tilanteesta;

11. kehottaa EU:ta hyödyntämään tehokkaasti Cotonoun sopimuksen 8 artiklan mukaista poliittista vuoropuhelua sekä hlbti-keinovalikoimaa ja siihen liittyviä suuntaviivoja keskusteluissaan Ugandan viranomaisten kanssa, jotta voitaisiin edistää homoseksuaalisuuden dekriminalisointia, vähentää väkivaltaa ja syrjintää ja suojella hlbti-henkilöiden ihmisoikeuksien puolustajia;

12. kehottaa jälleen komissiota ja neuvostoa sisällyttämään seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän kiellon mahdolliseen tulevaan sopimukseen, jolla korvataan Cotonoun sopimus;

13. kehottaa EU:ta tehostamaan ihmisoikeuksien puolustamista ja edistämistä Ugandassa, erityisesti tarjoamalla kohdennettua tukea kansalaisjärjestöille ja panemalla ihmisoikeuksien puolustajia koskevat Euroopan unionin suuntaviivat täysimääräisesti täytäntöön;

14. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, Ugandan presidentille, Ugandan parlamentille sekä Afrikan unionille ja sen toimielimille.